

Botaniska Sällskapet i Jönköping

STYRELSENS VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2014

Allmänt

Verksamhetsåret 2014 har omfattat sex möten med föredrag med bildvisningar, en filmvisning och sju exkursioner inklusive de Vilda Blommornas dag. Årsmötet med efterföljande föredrag hölls den 19 februari. Nedan följer en redovisning av dessa under punkten sammankomster.

Sammankomsterna har oftast hållits i Länsstyrelsens lokaler.

Styrelsen har haft fem protokollförda sammanträden under året.

Botaniska Sällskapet är medlem i Föreningen Smålands Flora och i Svenska Botaniska Föreningen. Lennart Persson har företrätt Sällskapet på Svenska Botaniska Föreningens årliga konferens i Uppsala i mars.

Under året har hemsidan uppdaterats och adressen är: www.sbf.c.se/bsj. Vår medlem Åke Jönsson har skött sidan. Normalt har styrelsen också påmint medlemmarna om kommande programpunkter via e-post till de medlemmar som har angett en e-postadress. Har ni e-post så är ni välkomna att meddela styrelsen den genom att skicka e-post till kassaförvaltaren: lenper51@gmail.com.

Sällskapets tredje medlemsinformationsblad skickades ut per e-post under augusti. I informationsbladen kommer nyheter inte bara från Sällskapets sammankomster, utan även till exempel nya medlemmar och intressanta växtfynd beskrivs.

Styrelsen har oregelbundet skrivit korta referat från föreningens träffar och samtidigt påannonserat kommande aktivitet. Referaten har ibland publicerats i JP under "Nytt från läsarna".

Sällskapet har bidragit med aktivitet i kommunens folder över guidningar i naturen.

Ekonomi

Sällskapets kassabehållning uppgick vid årets slut till 35 423 kr. Sällskapets övriga tillgångar har förvaltats med inriktning mot en trygg placering och värdeutveckling.

Stödjande myndighet

Jönköpings kommuns kulturnämnd har under året anslagit 3 960 kr till Sällskapets verksamhet.

Medlemsantal

Sällskapet hade 31 december 2014 128 medlemmar, varav 8 ungdomar, som betalt medlemsavgift. Under året har 6 medlemmar lämnat Sällskapet och 4 medlemmar har tillkommit. Botaniska Sällskapet i Jönköping är alltså en av Sveriges mest aktiva, lokala, botaniska föreningar.

Medlemsavgift

Medlemsavgiften 2014 har varit 100 kr för vuxen och 10 kr för ungdom under 20 år.

Jönköpings framstående botanister

Utställningen om Erik Leonard Ekman, som togs fram till Arkivens dag den 9 november 2013, fanns kvar i Öppet magasin i Arkivhuset under början av året. I mars följde vi upp med filmvisning (se nedan). Vi utvecklade vår diskussion med kommunen med förslaget att promenaden runt Rocksjön skulle döpas till Ekmanleden. Tyvärr var det inte möjligt eftersom sträckan redan heter Rocksjöpromenaden. Kommunen menar att man i samband med planarbete på Kålgården hoppas kunna finna en lämplig plats eller gata till minne av Erik Leonard Ekman framöver. År 2014 var det 100 år sedan Ekman anlände till Kuba. Styrelsen kommer att fortsätta driva frågan i samarbete med kommunen.

Magnus Thorell har skrivit en mycket läsvärd artikel där han beskriver Ekmans liv. Erik Leonard Ekman – *En berättelse om en jönköpingsstudent som blev botanist och utforskade Karibiens flora*, sid 74-85 i hembygdsföreningen Gudmundsgillet's årsbok 2014.

Utöver detta har Sällskapet Dvalin skänkt kommunen ett träd som påminner Jönköpingsborna om stadens store son Carl Peter Thunberg. En *Magnolia obovata* står nu planterad i Rådhusparken – bakom busshållplatsen på Västra Storgatan – mycket lämpligt placerad, inte så långt från Stora Hotellet, där Thunbergs barndomshem en gång låg. En invigningsceremoni hölls tisdagen den 10 juni där sällskapet representerades av Martin Sjödahl och Agneta Åsgrim Berlin.

Naturvård

Sällskapet har under året varit representerat i Naturvårdsgruppen i Jönköpings kommun genom Magnus Thorell och Marianne Rydén.

Göte Bengtsson representerar Sällskapet i länsstyrelsens skötselråd för naturreservatet Bondberget. Martin Sjödahl representerar Sällskapet i kommunens skötselråd för naturreservatet Rocksjön. Martin har medverkat vid inspelningar av de audioguider som håller på att tas fram för Bondbergets och Rocksjöns naturreservat.

Några av föreningens medlemmar har deltagit i ArtDatabankens floraväkteri för rödlistade arter. Rapporter om individantal och eventuella hotbilder har lämnats till Margareta Edqvist som samordnar denna verksamhet.

Efter förfrågan från kommunekologen har några ur styrelsen besökt Hultarpskäret i Skärstaddalen för att undersöka förekomsten av kärrknipprot. För utförligare information om detta hänvisas till sommarens informationsblad.

Med anledning av pågående bygge av bostäder på södra delen av Munksjöfabrikens område kontaktades Sällskapet under sensommaren för att undersöka om det gick att bevara eller flytta den förekomst av grusbräcka som är känd från området. Eftersom platsen där grusbräckan finns inte påverkas av denna byggetapp finns det ingen anledning att vidta några åtgärder i nuläget. Det är positivt att växtplatsen är uppmärksammas och att hänsyn har skrivits in i planen för bygget. Ett besök under våren planeras i samarbete med byggplatsansvarig.

Skrivelser

Botaniska Sällskapet har lämnat synpunkter på länsstyrelsens förslag till ny skötselplan för Bondbergets naturreservat. Vi konstaterar att planen är ambitiös och att den tillgodoser kraven för friluftslivet och värnar den biologiska mångfalden. Den tydliggör de höga naturvärden som finns på Bondberget.

Bibliotek & arkiv

Sällskapets arkiv med protokoll och andra viktiga handlingar förvaras sedan 2014 på Jönköpings läns folkrörelsearkiv, som håller till i Arkivhuset. Sällskapets böcker förvaras tillsvidare hos kassaförvaltaren och vi letar efter en långsiktigare lösning med relevanta institutioner.

Södra Vätterbygdens Flora

Floraarbetet har under 2014 stått still. En projektgrupp för floraarbetet finns men inga aktiviteter har genomförts. Alla initiativ från medlemmarna välkomnas.

Styrelse m m

I styrelsen har följande personer ingått:

Martin Sjödahl, ordförande

Göte Bengtsson, vice ordförande

Magnus Thorell, sekreterare

Lennart Persson, kassaförvaltare

Bodil Enander

Marianne Rydén, programansvarig

Agneta Åsgrim Berlin

Revisorer:

Åke Jönsson

Ulla Staaf

Kerstin Pilkvist, suppleant

Valkommitté:

Lars Erik Bolling

Sture Lindgren

Johanne Ericson

Sammankomster

29 januari. Greklands bergstrakter med Magnus Thorell (24 deltagare).

Magnus berättade om en resa han genomfört med Lunds Botaniska Förening till vår- och försommarfloran i norra Greklands bergstrakter. Deltagarna fick se bilder av områdets rika flora från så skilda miljöer som snötäckta bergstoppar, välbetade kalkberg och grekiska trädesåkrar.

19 februari. Årsmöte med föredrag (25 deltagare).

Årsmöte med sedvanliga förhandlingar och bildvisning. Efter årsmötesförhandlingarna berättade Gösta Börjeson om en botanisk exkursion på Gotland i maj 2013. Med ett stort antal foton visades intressanta växtlokaler med såväl sällsynta som vanliga växter. Gösta berättade att han på Gotland bland annat fått se den sällsynta fågelarven för första gången. Han visste inte att den växer vid Västra torget i Jönköping.

12 mars. Ekmanafton med filmvisning (45 deltagare)

Efter fjolårets aktiviteter vet väl alla våra medlemmar vem Ekman var? Vi följde i år upp med att tillsammans med läns museet visa filmen "Erkänd men okänd" som handlar om Ekman, botanisten från Jönköping som under sjutton år utforskade floran i Karibien.

Henrik Johansson från museet hälsade välkommen och erinrade om att Per Brahegymnasiets gamla herbarium nu finns på museet. Göte Bengtsson från Botaniska Sällskapet gav en introduktion till filmen. Ekman var en begåvad pojke som växte upp i Jönköping och utförde en enastående gärning för att utforska Karibiens flora. Han hittade 2000 växtarter som var nya för vetenskapen. Det var i april 100 år sedan Ekman anlände till Kuba. Han avled i Dominikanska Republiken år 1931, blott 47 år gammal.

Släktingar till Ekman var med vid filmvisningen och vi avslutade med en diskussion och frågestund. Med anledning av sällskapets förslag att uppmärksamma Ekman i stadsrummet var Stadsbyggnadsnämndens ledamöter särskilt inbjudna.

9 april. Bevarandevärda och hotade växter med Margareta Edqvist (35 deltagare)

Margareta, nationell samordnare för floraväktarverksamheten i Sverige och även regional samordnare för Jönköpings län, informerade om hotade och övervakade växter i Jönköpings kommun och län. I vårt län har vi 96 hotade arter varav de flesta återfinns inom jordbrukslandskapet. Inom kommunen är mosippa, vityxne, gatmålla, ryl, fältgentiana och finnögöntröst starkt hotade och tillhör kategori EN. Under 2014 var prioriterade arter för eftersök och rapportering utöver årets växt slätterblomma: ryl, fältgentiana och slättergubbe.

23 april. Vårvandring i Dunkehalla med Martin Sjädhall som ledare (35 deltagare).

Hela 35 personer mötte upp för vårvandringen i Dunkehallaravinen. Våren var tidig, blåsiporna stod inte att finna, de var överblommade. Sammanlagt sågs ändå 37 blommande örter som gullviva, gulsippa, vätteros och pestskräp. Särskilt roligt var det att kunna se specialiteten söttörel som redan blommade fint.

17 maj Huskvarnabergen vid Brunstorp med Magnus Thorell (ca 15 deltagare).

Vandringen startade i Brunstorps trädgård och gick sedan nedanför berget i en rik lund med alm, ask och ek och med nässelklocka, skogsbingel, storrams m.m. Snart började klättringen i lundbranten och i en öppning med klippvegetation blev det en liten paus. Där växte bl.a. tjärblomster och rött oxbär. Längs stigen uppför branten beskådades både liljekonvalj och blommande vårärt, se foto härintill. Kaffepaus uppe på Brunstorpsberget med mera klippvegetation med bl.a. sandmaskros. Den artbestämdes senare till Bårdmaskros, *Taraxacum limbatum*, av maskrosexperten Hans Rydberg. Vid Vassarpasserades välbevarade betesmarker och gamla åkrar. Så småningom kom sällskapet till Ulvadalen med dess frodiga lundvegetation. Vid stigen växte på två platser dagens finaste fynd, nämligen bokarv.

4 juni. Vandrning i Hägna med Tomas Fasth (ca 20 deltagare).

En kvällsutflykt till Hägna norr om Gränna den 4 juni under ledning av Tomas Fasth. Vi gick genom fina betesmarker med bl. a. på Adam och Eva. Kulturväxten lungrot, *Chenopodium bonus-henricus*, uppmärksammade vi utmed grusväg upp till gården. Blomsterrika kullar med bl a jungfrulin, tjärblomster, teveronika, getväppling, ängsskallra, äkta och grönvit nattviol. Vi tittade även på vårflenört på grannstället Jorstorp.

Kvällsutflykten till Hägna bjöd på blomsterrika kullar.

14 juni. Resa till Kinnekulle (29 deltagare).

Vår traditionella sommarresa gick i år mot Västergötland och Kinnekulle, bra arrangerat av Britta Pilkvist. Som avslutning besöktes också Lidköpings hamn där det sedan något år upptäckts att det växer Englandsnycklar. Ett utförligt referat från resan finns i informationsbladet från i somras.

15 juni. De vilda blommornas dag.

Flera väl besökta blomstervandringar genomfördes i vår trakt. Vandrning i Stadsparken under ledning av Marianne Rydén och Britta Pilkvist hade ca 15 deltagare och i Häggeberg (Magnus Thorell) kom 25. Vandringen i Hovslätt med Helen Bjurulf lockade 10 deltagare.

12 augusti Mossafari i Norrahammar (ca 10 deltagare).

I samarbete med Jönköpings kommun arrangerades en exkursion till Nyponkullen. Biolog Mikael Hagström från Fennicus Natur guidade deltagarna i den branta terrängen och påvisade bland annat *Thamnobryum neckeroides*, trubbig rävsvars-mossa, som är en ny mossart för Sverige. Arten upptäcktes år 2013 av Mikael i samband med en nyckelbiotopsinventering i branterna i Norrahammar.

13 september. Stadsbotanik under ledning av Martin Sjödahl (15 deltagare)

En lite udda exkursion eftersom vi besökte jordhögar på Ljungarum, den gamla snödeponeringsplatsen vid Råslätt och jordhögar vid Råslätts idrottsplats. Exkursionsformen är spännande och lärorik eftersom man hittar både vanliga arter, trädgårdsväxter samt enstaka mer ovanliga ”skräpmarksarter”. Ogräsdurra och lindmalva är två exempel på det senare som fanns i jordhögarna på Ljungarum. Fågelfrö är deras mest troliga ursprung.

Gräset ogräsdurra, *Sorghum halepense*, har en karaktäristisk vit mittnerf. Foto från Ljungarum.

8 oktober. Kulturreliktväxter med Lena Ansebo (40 deltagare).

Lena Ansebo är verksam vid NordGen – Nordiskt Genresurscenter i Alnarp. Hon berättade om NordGens projekt med dokumentation och bevarandeåtgärder för våra så kallade kulturreliktväxter. Med begreppet kulturreliktväxter avses kvarstående populationer av tidigare odlade växter. Ett kriterium är också att de är knutna till kulturmiljöer; platser som brukats och nyttjats i äldre tid.

Det kan gälla arter från Europa eller andra delar av världen som introducerats till Norden under historisk tid eller i vissa fall ännu längre tillbaka, under forntiden. Som exempel nämnde Lena bl a rödmalva som använts som spånadsväxt samt äkta haverrot, kummin, kalmus och röd hundrova. Kulturreliktväxterna har ofta förvildats och ibland överlevt vid gamla växtplatser, som intill kyrkogårdsmurar, vid kloster, i hamnar, gamla trädgårdar eller på liknande platser. Vissa av dessa gamla nyttoväxter är ytterst sällsynta och ibland utplånas de på grund av ren okunskap. Idag utgör de spår av äldre odlingskultur och är av både kulturhistoriskt och botaniskt intresse.

I kvällens publik befann sig en specialintresserad deltagare som engagerat informerade om sina efterforskningar gällande två typiska kulturrelikter; vårflenörten och guldflenörten, den senare enligt uppgift introducerad som prydnadsväxt under 1600-talet.

5 november. Ecuador med Johan Rova (23 deltagare)

"På växtjakt i Ecuadors regnskogar med Amazonas källflöden " så löd kvällens rubrik. Deltagarna fick ta del av Johan Rovas botaniska expedition på jakt efter material till sin forskning om det märkliga släktet *Pentagonia*. Johan berättade om sin resa med hjälp av ett fantastiskt bildspel där vi fick höra och se om hans strapatser i Ecuador.

26 november. Jakutien – natur och kultur i evenkernas land, med Hans Thulin (ca 50 deltagare).

Hans Thulin berättade om en resa på floden Lena från Sibiriska höglandet ned till Norra Ishavskusten. Flodresan startade i Jakutsk, där man även passade på att besöka ett museum med flera bevarade mammutskelett. Man gjorde dagligen strandhugg längs floden och bekantade sig med urinvånarnas kultur. Resan började i taigaområdet, men efter hand öppnade sig norra Sibiriens tundralandskap, där marken är frusen flera hundra meter ned. Lite botanik hanns också med. Det blev bilder på bl.a. flera vedelararter, bräckor och spiror. Sibirisk vallmo förekom naturligtvis, liksom lappblågull, fjällsippa och trådbräcka. Den sistnämnda är en högarktisk art.

//Styrelsen för Botaniska Sällskapet i Jönköping